

A STEATOSIS HEPATIS PREDIKTORAI CÖLIÁKIÁBAN

Peresztegi Míra Zsófia¹, Szakács Zsolt², Nelli Farkas³, Szekeres Gábor⁴, Faluhelyi Nándor⁴, Hagymási Krisztina⁵, Pásztor Gyula⁶, Vereczkei Zsófia^{1,7}, Fülöp Petra², Lada Szilvia⁸, Dakó Sarolta⁵, Dakó Eszter⁵, Bajor Judit²

1 Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Transzlációs Medicina Intézet
2 Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, I. Belgyógyászati Klinika
3 Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Bioanalitikai Intézet
4 Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Orvosi Képzőképző Klinika

5 Semmelweis Egyetem, Sebészeti, Transzplantációs és Gasztroenterológiai Klinika
6 Szegei Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Radiológiai Klinika
7 Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar
8 Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Ápolási Igazgatóság és Szakmai Oktatási Igazgatóság

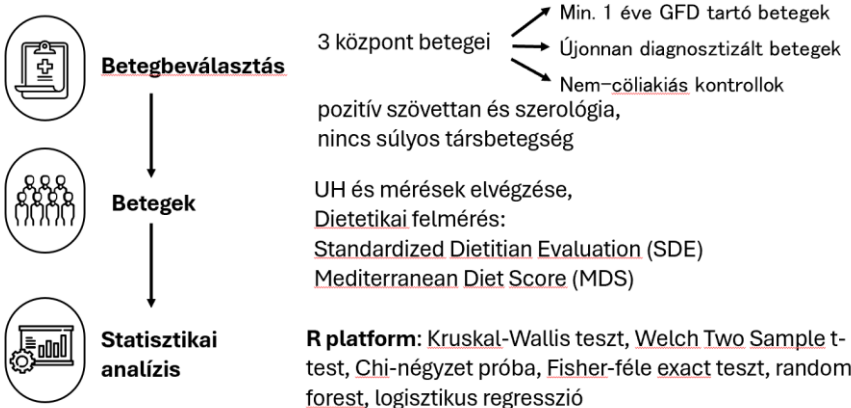
BEVEZETÉS

- A cöliákia (CD) egy krónikus, immunmediált enteropathia, amelynek egyetlen kezelési módja az élethosszig tartó gluténmentes diéta (GFD).
- A májérintettség, beleértve a steatosis hepatist (HS), gyakori a CD-s betegeknél. A HS prevalencia 18.2% GFD megkezdése előtt, és 28.2%-ra emelkedik GFD alatt.
- A GFD kedvezőtlen metabolikus változásokat okozhat.
- A Mediterrán diéta (MD) védő hatású lehet a metabolikus betegségekkel szemben, de cöliákiában ennek hatása eddig kevésbé ismert.
- Korlátozott mennyiségű adat áll rendelkezésre a HS prevalenciájáról és kockázati tényezőiről CD-ben, valamint a táplálkozási mintázatok hatásairól sem áll rendelkezésre egyértelmű bizonyíték.

CÉLKITŰZÉS

A HS prevalenciájának és súlyosságának feltárása frissen diagnosztizált, GFD előtti, valamint GFD-t tartó CD-s betegeknél, és ezek összehasonlítása nem-cöliakiás kontrollokkal, továbbá a diétás adherencia hatásának értékelése.

MÓDSZEREK

- Beágyazott keresztmetszeti vizsgálat az ARCTIC tanulmány részeként (NCT05530070)
- ETT-TUKEB engedély: 27521-5/2022/EÜIG
- 3 centrum: Pécs, Budapest, Szeged
- HS: ultrahang (Hamaguchi-score: 0-6, UH-grádus: 0-3)
- Étrendértékelés:
  - GFD-adherencia: Standardized Dietitian Evaluation (SDE)
  - MD-adherencia: Mediterranean Diet Score (MDS)
- Statisztika: R platform
  - Kruskal-Wallis teszt, Welch Two Sample t-test, Chi-négyzet próba, Fisher-féle exact teszt
  - logisztikus regresszió
  - machine learning elemzés (random forest)

KÖVETKEZTETÉSEK

- A HS gyakoribb cöliákiában, különösen a diagnózis idején (pre-GFD).
- A BMI a legerősebb kockázati tényező.
- Az étrendi mintázatok (GFD, MD) önmagukban nem befolyásolják jelentősen a HS-t, de bizonyos elemek fogyasztása enyhítheti a máj zsírfelhalmozását.
- A GFD metabolikus mellékhatásait dietetikai tanácsadással kell kezelni.

EREDMÉNYEK

- Résztvevők:** 290 fő
  - 60 pre-GFD CD beteg
  - 156 GFD-t tartó CD beteg
  - 74 kontroll
- Átlagéletkor: 35.3 (±12.5) év
- Női predominancia: 82% (237 fő)
- A rövidebb betegséggfennállás hajlamosított HS-re, és az új CD-betegeknél volt a legmagasabb a HS aránya. ($p<0.05$)
- HS prediktorai** → CD fennállás, idősebb életkor, magasabb BMI, diabetes
- HS fő prediktora CD-ben:** testtömegindex (BMI)
  - OR = 1.27 (95% CI: 1.16–1.42; $p<0.001$)
- Diéta:**
  - MDS adherencia jobb a kontroll csoportban ($p<0.05$).
  - Összesített GFD- és MD-adherencia nem befolyásolta a HS előfordulását. ($p>0.05$)
  - Olíva- és repceolaj-fogyasztás → védő hatás ($p<0.05$).
  - Teljes kiőrlésű gabonák fogyasztása → CD-betegeknél magasabb HS-kockázattal járt ($p<0.05$).
- A HS súlyosságának prediktorai:**
  - Idősebb életkor, magasabb BMI, és diabetes mellitus gyakoribb volt a középsúlyos-súlyos esetekben ($p<0.05$).
  - Magas zsírtartalmú, nem fermentált tejtermékek és olíva-/repceolaj fogyasztása enyhébb HS-sel társult ($p<0.05$).
  - Az SDE-pontszámok kevésbé voltak kedvezőek enyhe HS esetén, mint HS nélküli betegeknél ($p<0.05$).

		Min. 1 éve GFD tartó CD n=156	Új CD n=60	Kontroll n=74	GFD tartó vs. új CD	GFD tartó CD vs. kontr oll	Új CD vs. kontr oll
					p-érték		
Életkor átlag±SD		36 (±13)	37 (±13)	32 (±11)	>0.9	0.012	0.020
Nem n (%)	Nő	127 (81%)	51 (85%)	59 (80%)	0.7	0.9	0.5
	Férfi	29 (19%)	9 (15%)	15 (20%)			
Diabetes mellitus n (%)		6 (3.3%)	2 (3.3%)	1 (1.4%)	>0.9	0.4	0.6
BMI átlag±SD		23.7 (±5.5)	23.8 (±6.3)	23.6 (±4.0)	0.9	0.4	0.6
Steatosis hepatis n (%)		54 (35%)	30 (50%)	15 (20%)	0.043	0.031	<0.001
UH grádus	0	107 (69%)	36 (60%)	60 (81%)	0.4	0.2	0.018
	1	37 (24%)	21 (35%)	12 (16%)			
	2	6 (3.9%)	2 (3.3%)	2 (2.7%)			
	3	5 (3.2%)	1 (1.7%)	0 (0%)			
Hamaguchi Score	0	108 (69%)	31 (52%)	64 (86%)	0.057	0.037	<0.001
	1	26 (17%)	20 (33%)	4 (5.4%)			
	2	8 (5.1%)	4 (6.7%)	1 (1.4%)			
	3	4 (2.6%)	4 (6.7%)	4 (5.4%)			
	4	5 (3.2%)	1 (1.7%)	1 (1.4%)			
	5	2 (1.3%)	0 (0%)	0 (0%)			
HS súlyossága	enyhe	40 (26%)	25 (42%)	10 (14%)	0.388		
	közepes	9 (5.8%)	4 (6.7%)	5 (6.8%)			
	súlyos	5 (3.2%)	1 (1.7%)	0 (0%)			
MDS medián (IQR)		5.25 (4.50, 6.50)	5.50 (4.25, 6.50)	6.00 (4.50, 7.50)	0.6	0.073	0.049